

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร การสื่อสารในครอบครัว และการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คู่สามีภรรยาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทั้งสามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสเป็นหลักฐาน และชายหญิงที่อยู่กินกันฉันท์สามีภรรยาอย่างเปิดเผยโดยมิได้จดทะเบียนสมรส จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เป็นสามีและภรรยาอย่างละ 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มอิสระ โดยการหาค่า t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe' โดยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา อันประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารของคู่สามีภรรยา
- ส่วนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ตามแนวคิดของ แคนเทอร์ และ เลห์ร (Kantor and Lehr, 1976)
- ส่วนที่ 4 การตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานและการอภิปรายผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เป็นชายและหญิงเท่า ๆ กัน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีระยะเวลาในการสมรสถึงปัจจุบันอยู่ในช่วง 6-9 ปี มีบุตรจำนวน 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่จะมีอยู่ระหว่าง 3-5 คน

ระดับการศึกษาของคู่สามีภรรยาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้กระจายอยู่ในช่วง 5,000 - 20,000 บาท

การออกเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวพบว่าตนเองและคู่สมรสออกเงินเท่า ๆ กัน ส่วนผู้ที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่ตนเองและคู่สมรสเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวด้วยกันทั้งคู่ โดยมีเหตุผลในการเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว คือ มีสถานภาพในครอบครัวเท่า ๆ กัน นอกจากนี้ทัศนคติของคู่สามีภรรยาเกี่ยวกับผู้ที่มีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าควรเป็นบทบาทของสามีและภรรยาาร่วมกัน

ด้านความคิดเห็นที่คู่สามีภรรยา มีต่อสภาพชีวิตสมรสของบิดาและมารดา พบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพชีวิตสมรสค่อนข้างราบรื่น (ขัดแย้งกันบ้างไม่มาก) ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสภาพชีวิตสมรสของตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพชีวิตสมรสค่อนข้างราบรื่น

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร

ประเภทของข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างสนใจมากที่สุดคือ ข่าวสารประเภทเศรษฐกิจ รองลงมา ได้แก่ ข่าวสารบันเทิง การศึกษาและความรู้ การเมือง สังคม สุขภาพ กีฬา และครอบครัว ตามลำดับ ส่วนข่าวสารที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับข่าวสารด้านอื่น ๆ คือ ข่าวสารด้านศาสนา

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคู่สมรสของตนเองภายในหนึ่งสัปดาห์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับบ่อยครั้ง โดยประเด็นในการสนทนาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพการงาน สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและความรู้ บันเทิง การเมือง และกีฬา ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพื่อทราบเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวของสังคม รองลงมา คือ เพื่อความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายอารมณ์ และลดความเครียดความกังวล

การเปิดรับข่าวสาร ได้แบ่งประเภทของข่าวสารเป็น 2 ประเภท คือ ข่าวสารทั่วไป และ ข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว และแบ่งการเปิดรับจากสื่อหลักเป็น 2 ประเภท คือ สื่อบุคคล และ สื่อมวลชน ซึ่งผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารทั่วไปของคู่สามีภรรยาจากสื่อบุคคลในรอบสัปดาห์ พบว่าสามีภรรยา ได้สนทนาข่าวสารจากคู่สมรสของตนเองมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สมาชิกคนอื่นๆ ร่วมบ้าน เดียวกัน เพื่อนบ้าน เพื่อน และเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากญาติ พี่น้องที่ไม่ได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกันอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเปิดรับสื่อบุคคล โดยรวม พบว่า คู่สามีภรรยา มีการเปิดรับสื่อบุคคลในระดับสูง

การเปิดรับข่าวสารทั่วไปของคู่สามีภรรยาจากสื่อมวลชนในรอบสัปดาห์ พบว่าสามีภรรยา เปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์/เคเบิลทีวี มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ตามลำดับ ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารและหนังสือ ภาพยนตร์และวิดีโอ มีการเปิดรับ ข่าวสารในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเปิดรับสื่อมวลชนโดยรวม พบว่าคู่สามี ภรรยา มีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อบุคคลในรอบสัปดาห์ พบว่าสามีภรรยา มีการสนทนาข่าวสารจากคู่สมรสของตนเองมากที่สุด ซึ่งจัดเป็นการเปิดรับข่าวสารในระดับสูง รองลงมา ได้แก่ สมาชิกคนอื่นๆ และจากญาติพี่น้องที่ไม่ได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ตามลำดับ ซึ่งจัด เป็นการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว จากสื่อบุคคลโดยรวม พบว่าคู่สามีภรรยา มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับปานกลาง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อมวลชนในรอบสัปดาห์ พบว่าสามีภรรยา เปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โทรทัศน์/เคเบิลทีวี ซึ่งเป็นการเปิด รับข่าวสารในระดับสูง ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารและหนังสือพิมพ์ วิทยุ ภาพยนตร์ และวิดีโอ เป็นการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ครอบครัวของสามีภรรยาในรอบสัปดาห์โดยรวม พบว่าเป็นการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของสามีภรรยาตามแนวคิดของ แคนเทอร์ และเลห์ (Kantor and Lehr, 1976)

กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละหกสิบมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบแบบเปิด รองลงมาได้แก่แบบปล่อย และแบบปิดตามลำดับ

คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระยะเวลาในการสมรสถึงปัจจุบันอยู่ในช่วง 2-9 ปี มีบุตรจำนวน 1-2 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 1-4 คน มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้กระจายอยู่ในช่วง 5,000 - 20,000 บาท

คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระยะเวลาในการสมรสถึงปัจจุบันกระจายอยู่ในช่วง 2-9 ปี และมากกว่า 17 ปีขึ้นไปในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีบุตรจำนวน 2 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้กระจายอยู่ในช่วง 5,000 - 20,000 บาท และมากกว่า 35,000 บาท

คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระยะเวลาในการสมรสถึงปัจจุบันอยู่ในช่วง 2-5 ปี และมากกว่า 51 ปีขึ้นไป มีบุตรจำนวน 1 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่จะมีอยู่ระหว่าง 3-4 คน มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับตั้งแต่ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงถึงปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้กระจายอยู่ในช่วง 5,000 - 20,000 บาท

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา

การตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ทั้งสามีและภรรยา มีบทบาทในการตัดสินใจในกิจกรรมครอบครัว ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ พบว่าบทบาทการตัดสินใจในเรื่องที่อยู่อาศัย เช่น การต่อเติมซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การย้ายหรือเลือกที่อยู่ใหม่ มีค่าเฉลี่ยของบทบาทการตัดสินใจสูงสุดเท่ากับการตัดสินใจในเรื่องบุตร รองลงมา ได้แก่ การเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ และการตัดสินใจด้านสุขภาพของคนในครอบครัว ซึ่งประเด็นที่กล่าวมานี้พบว่าคู่สามีภรรยา มีบทบาทการตัดสินใจในระดับสูง ส่วนบทบาทการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับ การตัดสินใจในประเด็นอื่นๆ พบว่าคู่สามีภรรยา มีการตัดสินใจในเรื่องการงาน

และอาชีพของคู่สมรสน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับการตัดสินใจในประเด็นอื่นๆ และเมื่อพิจารณาภาพรวมของการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ ของการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า คู่สามีภรรยา มีบทบาทของการตัดสินใจในครอบครัวในระดับปานกลาง

ส่วนเหตุผลที่คู่สามีภรรยา คิดว่าทำให้ตนเองมีบทบาทหลักในการตัดสินใจในครอบครัว คือการมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่เท่าเทียมกัน

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของคู่สามีภรรยา

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทั่วไปกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของสามีภรรยา ปรากฏผล ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารทั่วไปกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากการพูดคุยกับคนอื่นๆ ในครอบครัว จากคู่สมรส และการพูดคุยกับญาติพี่น้อง มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด และเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนการพูดคุยกับเพื่อน เพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนทุกประเภทในการศึกษานี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารแบบปิด

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากการพูดคุยกับคู่สมรส เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และการพูดคุยกับคนอื่นๆ ในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการพูดคุยกับญาติพี่น้อง ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากการอ่านนิตยสาร หนังสือ การชมภาพยนตร์และวิดีโอ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือ การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ / เคเบิลทีวี และการอ่านหนังสือพิมพ์

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคลทุกประเภทในการศึกษาคั้งนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

สื่อมวลชน พบว่าการอ่านนิตยสาร หนังสือ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย ส่วนการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์/เคเบิลทีวี ภาพยนตร์ วิดีโอ และหนังสือพิมพ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลทุกประเภทในการศึกษาคั้งนี้ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากการฟังวิทยุไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด ส่วนสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลทุกประเภท มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

สื่อบุคคล พบว่าการพูดคุยกับคู่สมรสไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย ส่วนสื่ออื่นๆ พบว่ามีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สื่อมวลชน พบว่าการฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ วิดีโอ และการอ่านนิตยสาร หนังสือ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากโทรทัศน์/เคเบิลทีวี และหนังสือพิมพ์ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

เมื่อพิจารณาการเปิดรับข่าวสารโดยรวม ทั้งการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว พบว่าการเปิดรับข่าวสารโดยรวมทั้งจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทั้งแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพบว่า เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด และมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมากกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัว
ของคู่สามีภรรยา

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทั่วไปกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ปรากฏผล ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารทั่วไปกับการตัดสินใจในครอบครัว

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคลทุกประเภทมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงต่ำมาก

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนประเภทวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา แต่กับสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา และเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวกับการตัดสินใจในครอบครัว

สื่อบุคคล พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อบุคคลทุกประเภท มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามพบว่า เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงต่ำมาก

สื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อมวลชนทุกประเภท มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามพบว่า เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงต่ำมากเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ปรากฏผลดังนี้

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

สมมติฐานข้อที่ 4 คู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบจำแนกทางเดียว การทดสอบรายคู่ที่แตกต่างด้วยวิธีการของ Scheffe' และการทดสอบด้วยวิธี t-test ปรากฏผล ดังนี้

1. สถานภาพความเป็นสมาชิก

พบว่าคู่สมภพมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่เป็นภรรยามีการเปิดรับข่าวสารทั้งสองประเภทมากกว่าผู้ที่เป็นสามี

2. อายุ

พบว่าคู่สมภพที่มีช่วงอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวของแต่ละช่วงอายุ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระยะเวลาในการสมรส

พบว่าคู่สมภพที่มีระยะเวลาในการสมรสต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe/ ไม่พบคู่ที่แตกต่างในกรณีการเปิดรับข่าวสารทั่วไป แต่กรณีของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการสมรสต่ำกว่า 2 ปี จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการสมรสมากกว่า 17 ปี ขึ้นไป

4. จำนวนบุตรในครอบครัว

พบว่าคู่สมภพที่มีบุตรและไม่มีบุตรมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกรณีที่มีบุตรในครอบครัว พบว่าการเปิดรับข่าวสารของคู่สมภพที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จำนวนคนในครอบครัว

พบว่าคู่สมภพที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 8 คน มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวของคู่สมภพที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การศึกษา

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงและอนุปริญญา กับกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี จะมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวของคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

7. อาชีพ

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. รายได้

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีรายได้โดยรวมต่อเดือนต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 5 คู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบจำแนกอย่างเดี่ยว การทดสอบรายคู่ที่แตกต่างด้วยวิธีการของ Scheffe' และการทดสอบด้วยวิธี t-test ปรากฏผลดังนี้

1. สถานภาพความเป็นสามีภรรยา

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดและแบบปล่อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในรูปแบบเปิด โดยกลุ่มที่มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดแตกต่างกับกลุ่มที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 40 ปี ส่วนในรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดและแบบปล่อย พบว่าช่วงอายุที่แตกต่างกัน จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระยะเวลาการสมรส

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระยะเวลาในการสมรสต่างกันจะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในรูปแบบเปิด โดยพบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการสมรสมากกว่า 17 ปี จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาต่ำกว่า 2 ปี และแตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาระหว่าง 6-9 ปี ส่วนในรูปแบบการสื่อสารแบบปิดและแบบปล่อยนั้นจะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จำนวนบุตรในครอบครัว

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จำนวนคนในครอบครัว

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การศึกษา

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในรูปแบบปิดและเปิด โดยพบว่า กลุ่มที่อยู่ในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงและอนุปริญญา จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แตกต่างกับกลุ่มที่อยู่ในระดับปริญญาตรี และกับกลุ่มที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทดสอบ รายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟไม่พบคู่ที่แตกต่าง

7. อาชีพ

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. รายได้

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีรายได้โดยรวมต่อเดือนต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 6 สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบจำแนกอย่างเดี่ยว การทดสอบรายคู่ที่แตกต่างด้วยวิธีการของ Scheffe' และการทดสอบด้วยวิธี t-test พบผลการทดสอบดังนี้

1. สถานภาพความเป็นสามีภรรยา

พบว่าสามีมีการตัดสินใจในครอบครัวมากกว่าภรรยา

2. อายุ

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีช่วงอายุต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระยะเวลาในการสมรส

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระยะเวลาในการสมรสต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จำนวนบุตรในครอบครัว

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การศึกษา

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

7. อาชีพ

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. รายได้

พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ของคู่สามีภรรยา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทั้งแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย โดยมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแต่ละประเภท การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารแบบปิดในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด และมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมากกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดอาจอธิบายโดยใช้คุณลักษณะทางการสื่อสารในครอบครัวแบบต่าง ๆ ของแคนเทอร์ และ เลห์ (Kantor and Lehr, 1978) ที่อธิบายว่าครอบครัวแบบปิด มีวิธีการเลือกข่าวสารในครอบครัวที่เข้มงวดมีการวางระเบียบกฎเกณฑ์อย่างรัดกุม ผู้ที่กำหนดกฎเกณฑ์ คือ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในครอบครัว ผู้กำหนดกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวประเด็นของการสนทนาและข้อมูลข่าวสารที่ผ่านสื่อต่าง ๆ เข้ามาจะต้องถูกกลั่นกรองด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของครอบครัว ซึ่งจะกำหนดว่าอะไรบ้างที่สมาชิกควรจะได้ประสบพบเห็นและอะไรบ้างที่ไม่ควร ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลจึงมีความเป็นไปได้สูงในครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดและมีลักษณะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นหลัก

ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด อาจเนื่องมาจากแบบวิธีการเลือกสารในครอบครัวเข้มงวด ประเด็นของการสนทนาและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ จะต้องถูกกลั่นกรองเพื่อให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของครอบครัว ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมักได้แก่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในครอบครัว ดังนั้นโอกาสที่สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออื่น ๆ เช่น สื่อมวลชน จึงเป็นไปอย่างจำกัดและถูกควบคุมอย่างเข้มงวด และถึงแม้จะเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน แต่ก็จะต้องถูกจำกัดด้วยกรอบความคิดที่ได้รับถ่ายทอดภายในครอบครัว ดังนั้นสื่อมวลชนจึงไม่สามารถมีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะการสื่อสารภายในครอบครัวแบบปิดได้มากนัก

สำหรับในรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดนั้น พบว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดที่สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการกระทำและการตัดสินใจความเป็นไปต่าง ๆ ภายในครอบครัวสูง เช่น สมาชิกใน

ครอบครัวอาจ เปิดรับข่าวสารได้เหมือนกัน มีเสรีภาพในการเปิดรับข่าวสาร แต่ละคนมีบทบาทค่อนข้างมากและมีความยืดหยุ่นสูง และก็มีความเฉพาะที่จำเป็น ไม่ใช่ในทุกเรื่อง กฎระเบียบของครอบครัวเป็นสิ่งที่ผ่อนผันและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น เวลาพร้อมรับประทานอาหารเช้าอาจเปลี่ยนแปลง โดยการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ในบ้าน หรือบางคนอาจจะไม่มารับประทานอาหารเช้าที่บ้านก็ได้ ประเด็นต่าง ๆ เป็นเรื่องที่พูดคุยถกเถียงกันได้ การสื่อสารในระดับบุคคลเพื่อการโน้มน้าวใจเป็นวิธีการที่คู่สามีภรรยานำมาใช้ได้ผลดีกว่าการแสดงอิทธิพลเหนือกันและกัน แต่ละฝ่ายมีสิทธิ์โน้มน้าวใจสมาชิกคนอื่น ๆ ให้ทำสิ่งที่ตนต้องการ แม้ว่าโดยปกติหัวหน้าครอบครัวมีอำนาจในการจัดการต่าง ๆ ภายในบ้าน แต่โครงสร้างของอำนาจก็ไม่ได้เป็นไปอย่างตายตัวแต่ละคนมีสิทธิ์ที่จะเสนอ ร่วมตัดสินใจ และดำเนินการได้ ครอบครัวแบบนี้มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกมาก พร้อมกันนั้นก็รับอิทธิพลจากสื่ออื่น ๆ เช่น สื่อมวลชนจากภายนอก อยู่เสมอ ไม่มีการสกัดกั้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่หลั่งไหลมาสู่ครอบครัวแบบปิด

ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนบางประเภท เช่น การฟังวิทยุ นิตยสาร หนังสือ การชมภาพยนตร์และวิดีโอ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารแบบเปิด ซึ่งส่วนหนึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทณี เขยจรยา และประทุม ฤกษ์กลาง (2531) เรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว และการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับนิตยสารและการฟังวิทยุ

ส่วนรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยพบว่าการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมากกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย อธิบายได้ว่า เนื่องจากครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยจะมีแบบวิธีการสื่อสารในครอบครัวที่สมาชิกแต่ละคนสามารถทำอะไรตามที่ตนต้องการได้ ครอบครัวแบบนี้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกสูง และรับอิทธิพลจากภายนอกมากตามอรรถาธิบายของสมาชิกแต่ละคน ความเป็นอยู่เป็นไปตามความพอใจของแต่ละคนในขณะนั้น

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย อาจอธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกรับสาร (Selective Processes) ของโจเซฟ แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper, 1960 : 19 - 25) ซึ่งอธิบายว่ากระบวนการเลือกรับสารจะประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้น คือ การเลือกเปิดรับการให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ และการเลือกจดจำ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นลำดับขั้น และพบว่าในขั้นแรกบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการของตนเป็นสำคัญ ดังนั้น ถ้าผู้รับสารไม่สนใจข่าวสารใด ๆ ผู้รับสารก็จะไม่เลือกเก็บสารนั้น ๆ ไว้ ซึ่งจะส่งผลถึงความล้มเหลวในขั้นตอนต่อ ๆ ไปด้วย แต่เนื่องจากคู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยมักจะยึดถือความพึงพอใจส่วนตัวในการเปิดรับข่าวสาร จึงทำให้

แต่แต่ละฝ่ายมีการเลือกเปิดรับ การให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ และการเลือกจดจำตามความต้องการของตน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความต้องการของฝ่ายคู่สมรส จึงขาดความสนใจในข่าวสาร และส่งผลถึงความล้มเหลวในขั้นตอนต่อ ๆ ไปของกระบวนการเลือกรับสาร แม้จะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ แต่ก็ไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย ซึ่งแต่ละบุคคลมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของ คู่สามีภรรยา

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัว เพราะการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารสองทางที่สามารถขอคำปรึกษาหารือได้ มีประสิทธิภาพในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้มาก สามารถโน้มน้าวใจได้มาก จึงเป็นส่วนสำคัญ หรือเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจมาก แต่เหตุที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำถึงต่ำมากอาจเป็นเพราะข่าวสารทั่วไปไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว จึงไม่ได้เป็นส่วนเสริมในการตัดสินใจในกิจของครอบครัว

สำหรับการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัว เพราะข่าวสารทั่วไปที่สื่อมวลชนนำเสนอจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยทั่วไป แม้กระทั่งข่าวอาชญากรรมซึ่งอาจไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวโดยตรง และอาจเป็นเพราะสื่อมวลชนมักจะไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์โดยตรงกับการตัดสินใจในครอบครัว

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวจากสื่อมวลชนทุกประเภทมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในระดับที่ต่ำถึงต่ำมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนสามารถนำข้อมูลเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ ดังที่ แม็คคอมบส์ และ เบ็คเคอร์ (McCombs and Becker, 1979) อ้างถึงใน ไพลิน ศศิชนากรแก้ว (1537 : 12-14) ว่า การตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวได้ แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะสามีภรรยาจะเลือกเปิดรับข่าวสารเฉพาะประเด็นที่สอดคล้องกับการนำมาใช้ในการตัดสินใจ ดังที่ ปรมะ สตะเวทิน (2539 : 180-183) สรุปแนวคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการหลายคนว่าประชาชนจะเลือกรับสื่อและสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน มีเสรีภาพในการที่จะเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ และสามารถใช้วิจารณญาณของตนตัดสินใจว่าจะเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

สมมติฐานข้อที่ 3 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่ารูปแบบการสื่อสารทั้งแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะสามีภรรยาไม่ว่าจะมีรูปแบบการสื่อสารแบบใด เมื่อมีทางเลือกหลายทาง จำเป็นต้องมีการเลือกตัดสินใจทางใดทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเฮิร์บ (Herb, 1952 อ้างถึงใน Olsen and Cromwell, 1975) ที่ว่าการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคู่สมรสประกอบขึ้นจากมิติของกิจกรรมและมิติของการตัดสินใจ โดยนิยามคำว่า“อำนาจ” ว่า คือมีความสามารถในการควบคุมมติการตัดสินใจ และได้กำหนดลักษณะโครงสร้างอำนาจออกเป็น 3 มิติ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการสื่อสาร ดังนี้

1. Autocratic คือ สามีหรือภรรยาเป็นใหญ่ เป็นมิติที่ปรากฏเมื่อการตัดสินใจกิจกรรมต่าง ๆ ของการสมรสกระทำโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด ที่ผู้มีอำนาจสูงสุดมักเป็นผู้วางระเบียบกฎเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ

2. Syncretic คือ ทั้งสามีและภรรยาตัดสินใจร่วมกันหรือเท่าเทียมกัน มิติดังกล่าวนี้ปรากฏเมื่อการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินร่วมกัน ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด ที่สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจความเป็นไปต่างๆ ภายในครอบครัวแต่ละคนมีบทบาทค่อนข้างมาก และมีความยืดหยุ่นสูง

3. Autonomic คือ ต่างฝ่ายต่างเป็นอิสระต่อกัน ในการดำเนินกิจกรรม และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย ที่สมาชิกแต่ละคนสามารถทำอะไรก็ได้ตามความต้องการ กฎระเบียบต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มักเป็นเพื่อขจัดปัญหาเฉพาะหน้า

โดยทั่วไปคู่สามีภรณาก็เป็นบุคคลหลักของครอบครัว ซึ่งนี่ไม่จำเป็นต้องทำการตัดสินใจในกิจของครอบครัว ดังนั้นไม่ว่าจะมีรูปแบบการสื่อสารในลักษณะใดก็ต้องเป็นผู้ทำการตัดสินใจในครอบครัว การศึกษาครั้งนี้พบว่าเหตุผลที่คู่สามีภรรยาคิดว่าทำให้ตนเองมีบทบาทหลักในการตัดสินใจในครอบครัวคือการมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่เท่าเทียมกัน แสดงว่าคู่สามีภรณามีแนวคิดว่า การตัดสินใจในครอบครัวควรเป็นการตัดสินใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นแนวคิดสมัยใหม่ อธิบายได้ว่า ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีลักษณะของผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว (Male Dominance) ที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายชายเป็นผู้มีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัวมาเป็นลักษณะของชายและหญิงร่วมรับผิดชอบบทบาทต่างๆ ภายในครอบครัวด้วยกัน (Symmetrical family) ซึ่งทำให้ทั้งสองฝ่ายร่วมกันตัดสินใจในครอบครัวมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชา คล้ายนาทร (2526 : 11) ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้ง และ สุตสวาท ดิศโรจน์

ซึ่งได้ทำการศึกษาและพบว่าแนวโน้มสตรีในปัจจุบันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวไปสู่ความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชายหรือสามีมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องอำนาจการตัดสินใจและความคาดหวังต่ออำนาจในการตัดสินใจที่มีต่อกิจกรรมครอบครัวและกิจกรรมของผู้นำท้องถิ่นชายหญิง ของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชน (2539) พบว่าผู้ใหญ่บ้านชายหญิงต่างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นเท่ากับในครอบครัวมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย และในงานวิจัยชิ้นเดียวกันนี้ยังพบว่าครอบครัวได้มีการรับรู้ข่าวสารจากภายนอกมาก จะทำให้มีปริมาณอำนาจในการตัดสินใจมาก

จากแผนพัฒนาสตรี 2535 - 2554 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวของสตรีคือการได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยยกตัวอย่างของสตรีในชนบทที่แสดงให้เห็นว่า สตรีเรียกอำนาจการตัดสินใจให้บุรุษเกือบสิ้นเชิง เมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ต้องมีข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะข่าวสารจากภายนอก เพราะถือว่าบุรุษมีข้อมูลมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชน (2539) ที่พบว่าการตัดสินใจในกิจกรรมครัว ฝ่ายชายจะตัดสินใจเรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน การเลือกออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน การระงับความขัดแย้งในครอบครัว ส่วนฝ่ายหญิงมีอำนาจการตัดสินใจมากที่สุดในเรื่องการทำหนดค่าใช้จ่ายประจำวัน การกำหนดค่าใช้จ่ายของบุตร การเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน และระงับความขัดแย้งระหว่างตนเองกับบุตร ซึ่งการรับรู้ข่าวสารจากภายนอกมากหรือน้อยแตกต่างกัน ส่งผลให้อำนาจการตัดสินใจของผู้ชายและผู้หญิงไม่เท่าเทียมกัน

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยข้างต้นกับการศึกษาการเปิดรับข่าวสารกับการตัดสินใจในครอบครัวครั้งนี้พบว่ามีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสตรีหรือฝ่ายภรรยาในกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับข่าวสารในระดับที่ทัดเทียมหรือมากกว่าผู้ชายหรือฝ่ายสามีและร่วมรับผิดชอบบทบาทต่าง ๆ ภายในครอบครัวร่วมกับสามี เมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ต้องมีข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ จึงทำให้ผู้ที่เป็นภรรยาสามารถมีบทบาทร่วมในการตัดสินใจได้ทัดเทียมกับฝ่ายสามีในเรื่องต่าง ๆ

สมมติฐานข้อที่ 4

คู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะทางประชากร ได้แก่ สถานภาพความเป็นสามีภรรยา จำนวนคนในครอบครัว และการศึกษา มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารทั่วไปของคู่สามีภรรยา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนอายุ ระยะเวลาในการสมรส จำนวนบุตรในครอบครัว อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1. สถานภาพความเป็นสามีภรรยาพบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นภรรยาจะมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปมากกว่าผู้ที่เป็นสามี อธิบายได้ว่า ในปัจจุบันผู้ที่เป็นภรรยามีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากภาระรับผิดชอบงานบ้าน และการอบรมเลี้ยงดูลูก ยังมีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว และความรับผิดชอบในหน้าที่ภาระงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาของสามีและลูกได้ ผู้ที่เป็นภรรยาจึงต้องหาโอกาสศึกษาหาความรู้ให้ทันกับเหตุการณ์ ทำให้ต้องมีการเปิดรับข่าวสารเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ การที่เปิดรับข่าวสารทั่วไปของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นข้อค้นพบที่พบได้การวิจัยอื่นๆ มากมาย ซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่า ผู้หญิงชอบเปิดรับข่าวสารมาก โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารด้านบันเทิง หรือความรู้ทั่วไป บางกรณีผู้หญิงที่เป็นแม่บ้าน หรือทำงานอยู่กับบ้าน อาจมีเวลาเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าผู้ชาย ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน และไม่ได้สนใจกับงานในบ้านมากนัก โดยเฉพาะในบางวัฒนธรรมที่สังคมได้กำหนดบทบาทของผู้ชายไว้ที่บ้าน หน้าที่บทบาทในบ้านเป็นของผู้หญิง ผู้หญิงจึงต้องแสวงหาความรู้เพื่อดูแลบ้านและครอบครัว

2. ระยะเวลาในการสมรสที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารที่ต่างกัน พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการสมรสต่ำกว่า 2 ปี จะมีการเปิดรับข่าวสารสูงกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการสมรสมากกว่า 17 ปีขึ้นไป อาจเป็นเพราะคู่สามีภรรยาที่เพิ่งเริ่มสร้างครอบครัว มีการเรียนรู้พฤติกรรม และต้องมีการปรับตัวเข้าหากันในระดับสูง จึงต้องเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ สูงตามไปด้วย เพื่อนำมาพูดคุย แลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างกัน นอกจากนั้น ผู้มีอายุน้อยโดยทั่วไป จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมองชมมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ นอกจากนั้นคู่สมรสที่มีอายุการสมรสน้อยส่วนใหญ่ จะเป็นกลุ่มคนที่มีอายุน้อยอยู่แล้ว

3. จำนวนคนในครอบครัวที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารที่ต่างกันอย่างอธิบายได้ว่า จำนวนคนในครอบครัวที่มากกว่า ทำให้โอกาสที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข่าวสารระหว่างกันมากขึ้นตามไปด้วย

4. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการเปิดรับข่าวสารที่ต่างกันอย่างชัดเจนดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคม (Social Categories Theory) ซึ่ง เดอ เฟลอร์ (De Fleur, 1966) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีลักษณะทางสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภูมิสำเนาคล้ายกัน จะแสดงพฤติกรรมสื่อสารคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมสื่อสารนี้ ได้แก่ การเปิดรับสื่อ ความพอใจในสื่อ และอุปนิสัยการใช้สื่อ ดังนั้น เมื่อมีระดับการศึกษาต่างกันจึงเปิดรับข่าวสารต่างกัน

นอกจากนี้ การที่ระดับการศึกษาต่างกัน อาจทำให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจส่งผลให้พวกเขามีพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร แตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1973) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาและสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทต่อการเลือกสรรของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อ และเนื้อหาข่าวสาร ซึ่งตรงกับแนวคิด ของ Burgoon (1974 : 64) และ ริฟเวอร์, ปีเตอร์สัน และเจนเซน (River, Peterson and Jensen 1971 : 283) อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2538 : 116 - 117) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในสาขาวิชาชีพที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถนำมาอนุมานใช้กับการเปิดรับสื่อ ที่ต่างกันด้วย

ส่วนคุณสมบัติที่มีลักษณะของประชากรด้านอื่น ๆ ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. อายุ พบว่าคุณสมบัติที่มีอายุต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสาร อาจอธิบายได้ว่า ในปัจจุบันมีการแพร่กระจายของสื่ออย่างกว้างขวางทั่วถึง มีสื่อหลากหลายประเภท ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วในทุกระดับอายุ

2. จำนวนบุตรในครอบครัว พบว่าจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้คุณสมบัติมีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันคู่สามีภรรยา มีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรในระดับที่ใกล้เคียงกัน และทั้งสองฝ่ายต่างมีความรับผิดชอบด้านหน้าที่การงานนอกบ้าน มีความใกล้ชิดติดบุตรน้อย ทำให้ต้องมีการเปิดรับข่าวสาร หรือนำมาใช้ในการเลี้ยงดูบุตร และสื่อสารกับบุตร

3. อาชีพ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสาร ที่เป็นเช่นนี้มีข้อสันนิษฐาน ประชากรในชีวิตประจำวันของบุคคลทุกอาชีพ ย่อมจะมีความผูกพันต่อสถาบันครอบครัว และสถาบันสังคม รวมทั้งบุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้ตลอดเวลา ฉะนั้น แม้จะมีอาชีพแตกต่างกัน แต่โอกาสที่จะได้รับข่าวสารไม่แตกต่างกัน

4. รายได้ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสาร อาจจะเป็นเพราะการสื่อสารในครอบครัวของสามีภรรยา มักอยู่ในรูปของการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งสื่อบุคคล ได้แก่ตนเองและคู่สมรส และอาจรวมถึงบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวจะไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ จึงทำให้บุคคลที่มีรายได้ต่างกัน สามารถจะเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ ได้ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 คู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าคู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย แตกต่างกันดังนี้

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด

ด้านสถานภาพความเป็นสามีภรรยา พบว่าฝ่ายที่เป็นสามีมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดมากกว่าฝ่ายภรรยา อาจอธิบายได้จากลักษณะโครงสร้างและพื้นฐานทางสังคมไทยที่ยกย่องให้ผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนมาสู่ความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น แต่ในบางครอบครัวอิทธิพลของโครงสร้างสิทธิอำนาจในครอบครัวแบบสามีหรือภรรยาเป็นใหญ่ (Autocratic) อาจยังคงมีปรากฏอยู่บ้างในบางครอบครัว ทำให้ฝ่ายสามีมีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดมากกว่าฝ่ายภรรยา

ด้านระดับการศึกษา พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีการศึกษาในระดับปวช./อนุปริญญา มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดมากกว่าระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี อาจเป็นเพราะกลุ่มสามีภรรยาที่มีการศึกษาระดับ ปวช./อนุปริญญา เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ ความรู้ในขอบเขตจำกัด ทำให้มีทัศนคติ ค่านิยม สภาวะการณ์ การรับรู้ข่าวสาร การเลือกรับข่าวสารแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ในครอบครัวแบบปิดการสื่อสารในครอบครัวอาศัยวิธีใช้อำนาจนิยม มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ตัดสินใจ นอกจากนี้การที่บุคคลได้รับการปลูกฝังทางค่านิยม และ การเรียนรู้จากครอบครัวที่แตกต่างกันตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการสื่อสารที่แตกต่างกัน ดังที่ ศิริชัย ศิริภายะ (2525) พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ สอดคล้องกับทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป จะทำให้บุคคลใช้ความรู้ และความคิดประกอบการสื่อสารแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า

ด้านอาชีพ พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะรูปแบบการสื่อสารแบบปิด เป็นวิธีที่คู่สามีภรรยาเลือกการเปิดรับข่าวสารที่เข้มงวด มีวางกฎเกณฑ์ ขาดความเป็นอิสระในครอบครัว มีข้อกำหนดในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้การเลือกรับข่าวสารแบบปิดแตกต่างกันไป บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารตามความสนใจและความต้องการของตน เพื่อนำมาแก้ปัญหา เป็นข้อมูลประกอบอาชีพ การปฏิบัติหน้าที่ การงาน และการเลือกสนใจข่าวสารให้สอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อ จะทำให้สามารถจำไว้เป็นประสบการณ์ และทักษะที่จำเป็น ผู้ประกอบอาชีพต้องได้รับการอบรม เรียนรู้ ปรับปรุงอาชีพของ

ตนให้ก้าวหน้า ดังนั้นคู่สามีภรรยาในแต่ละอาชีพจึงมีทางเลือกการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันไป นอกจากนี้ Blood และ Wolfe ได้ศึกษาพบว่าการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับอำนาจการตัดสินใจในครอบครัว ทั้งนี้แต่ละสาขาอาชีพมีลักษณะเฉพาะของศาสตร์และศิลป์แตกต่างกันตามวิถีของอาชีพหลักของคู่สามีภรรยา

ลักษณะทางประชากรด้านอื่นๆ คือ อายุ ระยะเวลาในการสมรส จำนวนบุตรในครอบครัว จำนวนคนในครอบครัว และรายได้ของคู่สามีภรรยา พบว่าการศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด คุณลักษณะของประชากรข้างต้นไม่ได้ทำให้มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดที่แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด จะมีผู้ที่เป็นหลักในการเลือกข่าวสารอย่างเข้มงวด มีกฎเกณฑ์ กติกาในการดำรงชีวิต การกำหนดกฎเกณฑ์เป็นของผู้มีอำนาจในครอบครัว หรือหัวหน้า การตัดสินใจเลือกรับข่าวสารแต่ละขั้นตอนจะครอบคลุมมิติต่างๆ ของอำนาจ อิทธิพล หรือแรงกดดัน ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมทั้งสิทธิอำนาจที่มีของบุคคลในครอบครัว ซึ่งได้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นทำให้มีปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากรข้างต้นแทบจะไม่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดแต่อย่างใด

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

ด้านสถานภาพความเป็นสามีภรรยา พบว่าทั้งสองฝ่ายมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากในครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดมีแบบวิถีการสื่อสารที่สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวจะมีบทบาทค่อนข้างมาก และมีความยืดหยุ่นสูง มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกมาก Herbst (1952 อ้างถึงใน Olsen and Cromwell, 1975) อธิบายลักษณะของการตัดสินใจในครอบครัวที่มีแบบวิถีการสื่อสารเช่นนี้ว่า เมื่อต้องตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ทั้งสองฝ่ายจะมีการตัดสินใจร่วมกัน (Syncratic) ดังนั้นอาจทำให้คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี อาจเป็นเพราะคนเหล่านี้เป็นคนรุ่นเก่า ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมอยู่มาก และเมื่อบุคคลอายุเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีประสบการณ์ต่างๆ มากขึ้น จึงมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเองมากขึ้น จะมีความเข้มงวดในเรื่องต่างๆ มากขึ้นตามวัยที่เพิ่มขึ้น มีการสั่งสมความรู้และข้อมูลข่าวสาร มีการประมวลความคิดเห็นด้วยตนเองมากกว่าที่จะเปิดรับความคิดเห็นจากคู่สมรส ซึ่งอาจเป็นผลให้มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

กับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ของ เดอเฟลอร์ ที่อธิบายการสื่อสารว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน จะมีความสนใจต่อข่าวสารที่แตกต่างกัน คู่สามีภรรยาที่มีความแตกต่างในองค์ประกอบด้านอายุ บุคลิกภาพ จิตวิทยา สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน เป็นผลให้มีทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่แตกต่างกัน และอาจเป็นผลให้คู่สามีภรรยาในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมากกว่า

ระดับการศึกษา พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ่ ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน ลักษณะของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมีความเสมอภาคกันมากกว่า มีการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ หรือการกระทำใด ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ การศึกษาทางอ้อมด้วย ดังที่ แคลป์เปอร์ (Klapper, 1960) อธิบายไว้ในเรื่องของการเลือกสรรในการรับสารของ ที่ว่าการเลือกข่าวสารเพื่อนำมาใช้แก้ปัญห การเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสาร มีความสอดคล้องกับทัศนคติและพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิม ซึ่งการศึกษาก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทัศนคติและความเชื่อของบุคคล ดังนั้นคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ก็อาจเลือกรับรู้และตีความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลตามความเข้าใจ ทัศนคติของตน

ระยะเวลาในการสมรส พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระยะเวลาในการสมรสต่ำกว่า 2 ปี และกลุ่มที่สมรสมาเป็นเวลา 6-9 ปี จะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมากกว่ากลุ่มที่สมรสมาเป็นเวลานานมากกว่า 17 ปี อาจจะเป็นเพราะคู่สามีภรรยาที่มีระยะเวลาการสมรสน้อย มีความต้องการที่จะสื่อสารและทำความรู้จักกับคู่สมรสมาก เพื่อที่จะได้ปรับตัวเข้ากับคู่สมรสของตนเอง มุ่งหวังที่จะให้ชีวิตสมรสของตนเองมีความสุข ดังที่นักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการสื่อสาร (Effective Communication) ระหว่างสามีภรรยา พบว่าคู่สมรสที่ประสบกับความสำเร็จและมีความสุขในชีวิตสมรสนั้น มีการสื่อสารระหว่างกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละฝ่ายสามารถเปิดเผยความรู้สึกนึกคิด และทำให้อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์พึงพอใจได้ จากการศึกษาของ Navran (1967) พบว่าการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในชีวิตสมรส โดยการเลือกตัวอย่างคู่สมรสที่มีความสุข จำนวน 24 คู่ และคู่สมรสที่ไม่มีความสุขในชีวิตสมรสทำการทดสอบ ผลปรากฏว่า คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส มีความแตกต่างจากคู่สมรสที่ไม่มีความสุข ดังนี้

1. มีความถี่ในการพูดระหว่างกันมากกว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
2. แสดงความรู้สึกว่าเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดในขณะนั้นต่อกัน
3. มีการเปิดโอกาสในการเป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี
4. แสดงความรู้สึกรับรู้ความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง ในขณะที่กำลังสื่อสาร

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

ด้านสถานภาพความเป็นสามีภรรยา พบว่าฝ่ายที่เป็นภรรยามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยมากกว่าฝ่ายที่เป็นสามี อาจเป็นเพราะในปัจจุบันผู้ที่ เป็นภรรยามีความเป็นคนสมัยใหม่มากกว่าสามี และอาจเป็นเพราะภรรยาในยุคปัจจุบันต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว จนทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิด จนทำให้เกิดลักษณะของครอบครัวแบบปล่อยที่สมาชิกแต่ละคนสามารถทำอะไรตามที่ตนเองต้องการได้ การอยู่ร่วมกันเป็นไปตามแบบฉบับของแต่ละคน อันเป็นลักษณะโครงสร้างอำนาจในครอบครัวแบบ Autonomic (Herbst, 1952 อ้างถึงใน Olsen and Cromwell, 1975) คือต่างฝ่ายต่างเป็นอิสระต่อกันในการดำเนินกิจกรรมนั่นเอง ซึ่งลักษณะการสื่อสารที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง อาจเป็นผลให้ฝ่ายที่เป็นภรรยามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยมากกว่าสามี ทั้งนี้เพราะในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนไปสู่ความเสมอภาคระหว่างชาย-หญิงมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีการศึกษาและหน้าที่การงานสูงขึ้น พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น จึงทำให้มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยมากกว่าสามี

จำนวนคนในครอบครัว พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนคนในครอบครัวต่างกัน มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะคู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยมีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่างหละหลวม แต่ละฝ่ายไม่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารระหว่างกัน การแพร่กระจายข่าวสาร ความคิด การตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้แก่บุคคล ดำเนินชีวิตอย่างเสรีภาพตามความต้องการ ความสนใจ สร้างสรรค์ มีการติดต่อเปิดรับข่าวสารจากภายนอกสูง เลือกรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ได้ตามความสนใจ และจากประสบการณ์ที่ได้รับ ก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนความคิด สาระ ความรู้ วิชาทฤษฎีพิจารณาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ นำไปใช้ในการตัดสินใจได้มาก จากจำนวนคนในครอบครัวช่วยให้การถ่ายโอนความรู้ ความคิดกระจายกว้างขวาง

ส่วนลักษณะประชากรด้านอื่นๆ คือ อายุ ระยะเวลาในการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของคู่สามีภรรยาที่ต่างกัน พบว่ามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบดังกล่าวมีลักษณะวิธีการสื่อสารที่สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนทำอะไรได้ตามความต้องการของบุคคล กฎระเบียบ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ไม่มีเป้าหมาย การติดต่อสื่อสารของครอบครัวต่อบุคคลภายนอกมีมาก ให้โอกาสแก่บุคคลในครอบครัวได้ดำรงชีวิตตามสิทธิเสรีภาพ หล้อหลวมให้สมาชิกในครอบครัวมีการปฏิบัติตัวและดำเนินชีวิตตามสบาย ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ จนอาจทำให้ขาดความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในครอบครัวในระดับต่ำ ดังนั้นลักษณะทางประชากรด้านอื่นๆ เช่น อายุ ระยะเวลาในการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จึงไม่มีผลต่อความแตกต่างของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย

จากแนวคิดเรื่องประสิทธิผลของการสื่อกับความสุขในชีวิตสมรส ทำให้เราพอสรุปได้ว่า คู่สมรสที่มีระยะเวลาการสมรสสั้นจะมีความต้องการที่จะสื่อสารและเปิดรับข่าวสารมาก จึงทำให้มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมากกว่าคู่สามีภรรยาในกลุ่มที่มีระยะเวลาการสมรสที่นานกว่า จะมีความคุ้นเคยรู้จักกันและกัน จนมีความเข้าใจต่อกันในระดับหนึ่งแล้ว

นอกจากนี้ คู่สามีภรรยาที่ระยะเวลาการสมรสต่ำกว่า 2 ปี น่าจะอนุมานได้ว่าเป็นผู้ที่มีอายุน้อยด้วย ซึ่งผู้ที่อายุน้อยจะได้แก่นคนสมัยใหม่และอยู่ในยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งคนในยุคนี้จะมีความทันสมัย มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ มีความเป็นประชาธิปไตยสูง มีการสื่อสารในครอบครัวที่เสมอภาคกัน รูปแบบของครอบครัวก็เป็นแบบประชาธิปไตย (Democratic) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดนั่นเอง

ส่วนลักษณะประชากรด้านจำนวนบุตรในครอบครัว จำนวนคนในครอบครัว อาชีพหลักของคู่สามีภรรยา และรายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในชีวิตประจำวันของคู่สามีภรรยาที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับสื่อมวลชน และปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม คู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดจะมีอิสระทางความคิด ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความยืดหยุ่น ไม่มีโครงสร้างอำนาจของผู้ใดผู้หนึ่งตายตัว และบุคคลภายในครอบครัวมีโอกาสสัมผัสกับความคิด ความรู้ ประสบการณ์ภายนอกอย่างหลากหลาย ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนกันอย่างมีระบบ ดังนั้นข้อจำกัดเกี่ยวกับลักษณะประชากรจึงไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิดเห็นของคนในครอบครัวได้ สอดคล้องกับแคนเทอร์ และ เลห์ร์ ได้บอกถึงคุณลักษณะของครอบครัวคือ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิที่จะปรับความต้องการของตนเอง สามารถมีอิทธิพลต่อครอบครัว และบุคคลในครอบครัวมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก นำไปสู่ความคิดอ่านข้างหน้า ท้นต่อสภาวะการณ์ต่างๆ ได้เท่าเทียมกันได้ ลักษณะประชากรข้างต้นไม่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารแบบเปิดได้

นอกจากนี้ ในปัจจุบันคู่สามีภรรยาในครอบครัวหนึ่งๆ จะมีจำนวนบุตรใกล้เคียงกันคือ ประมาณ 1-2 คน ซึ่งเป็นผลมาจากความสำเร็จในการวางแผนการตั้งครรภ์ ทำให้ปัจจัยด้านจำนวนบุตรและจำนวนคนในครอบครัวไม่มีผลต่อความแตกต่างในรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด

สมมติฐานข้อที่ 6 คู่สามีภรรยาที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการตัดสินใจ ในครอบครัวต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานลักษณะทางประชากร ด้านสถานภาพความเป็นสามีภรรยา และด้านการศึกษา พบว่ามีผลต่อบทบาทการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนสถานภาพความเป็นสามีภรรยา อายุระยะเวลาในการสมรส จำนวนบุตรในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1. สถานภาพความเป็นสามีภรรยา พบว่าสามีมีบทบาทในการตัดสินใจมากกว่าภรรยา ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำกล่าวของ ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้ง (อ้างถึงใน กัลยา ผ่องเมฆินทร์, 2534 : 3) และ วัชรา คล้ายนาทร (2536) ที่ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเน้นที่ความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้หญิงจะมีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัวมากขึ้น โดยในสังคมทั่วไปฐานของผู้หญิงในครอบครัวจึงดีขึ้น โดยเฉพาะอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นแตกต่างกับงานวิจัยของ ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ ซึ่งทำการวิจัยในโครงการศึกษาครอบครัวไทย (2538 : 44-45) พบว่าหากไม่ใช่เรื่องสำคัญมากนัก เช่น เรื่องการใช้จ่ายประจำวันภายในบ้าน หรือการดูแลบุตร หญิงจะมีบทบาทในการตัดสินใจมากกว่าชาย ในขณะที่หากเป็นเรื่องสำคัญกว่านี้ก็มีแนวโน้ม ที่ทั้งสามีและภรรยาปรารถนาที่จะตัดสินใจร่วมกัน

2. อายุ พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีช่วงอายุต่างกัน มีการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน นั่นคือ คู่สามีภรรยาที่มีช่วงอายุต่างกัน มีบทบาทในการตัดสินใจได้ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชน (2539) เรื่องอำนาจการตัดสินใจและความคาดหวังต่ออำนาจการตัดสินใจที่มีต่อกิจครอบครัวและกิจชุมชนของผู้นำท้องถิ่นชายหญิง ที่พบว่าผู้ใหญ่บ้านชายหญิงที่มีอายุน้อยหรืออายุมาก ต่างมีอำนาจการตัดสินใจในกิจครอบครัวไม่แตกต่างกัน

3. ระยะเวลาการสมรส พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีช่วงอายุต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรา คล้ายนาทร (2520) ที่พบว่าระยะแรกของการสมรส สามีจะใช้อำนาจในการตัดสินใจมากกว่าภรรยา แต่เมื่ออยู่ด้วยกันไปนาน ๆ อำนาจการตัดสินใจจะค่อย ๆ เปลี่ยนไป ลักษณะผกผันเมื่อสมรสกันนานเกิน 20 ปี สามีจะใช้อำนาจในการตัดสินใจน้อยกว่าภรรยา ดังนั้น ระยะเวลาการสมรสไม่มีผลต่อบทบาทการตัดสินใจในครอบครัว

4. จำนวนบุตรในครอบครัว พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะคู่สามีภรรยาต่างมีบทบาทเป็นผู้ตัดสินใจในครอบครัวอยู่แล้ว ทำให้คู่สามีภรรยาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีบทบาทในการตัดสินใจที่ไม่แตกต่างกัน

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้ที่มิบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัวได้แก่คู่สามีภรรยา ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ แม้จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่ในขั้นสุดท้ายคู่สามีภรรยาต้องเป็นฝ่ายเลือกตัดสินใจ

6. การศึกษา พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับ ปวช. และสูงกว่า จะมีการตัดสินใจมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาอาจทำให้สามีภรรยา มีความรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจแต่ละครั้งแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์กูน (Burgoon, 1994) ที่ว่าคนที่มีการศึกษาดีกว่าจะมีข้อได้เปรียบที่ว่าจะมีความรู้กว้างขวางในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย แนวคิดดังกล่าว อาจนำมาอธิบายการตัดสินใจได้ว่า การศึกษาทำให้คู่สามีภรรยา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และนำมาประกอบการตัดสินใจในครอบครัวได้

7. อาชีพ/รายได้ พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพและรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจในครอบครัวไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะคู่สามีภรรยาในเขตกรุงเทพมหานครได้รับอิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยี การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การเผยแพร่ความรู้ ความคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ทำให้กลุ่มสามีภรรยาที่มีอาชีพต่างกัน สามารถใช้ความรู้ความเข้าใจในการรับข่าวสารมากำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อยจะมีลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับสูง ดังนั้น หากจะมีการหาแนวทางเพื่อพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวก็ควรจะมีการให้ความรู้ เสริมสร้างทัศนคติที่เอื้อต่อการพัฒนาการสื่อสารแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว โดยจัดรูปแบบและเนื้อหา ของสื่อแต่ละประเภทให้เข้ากับกลุ่มคนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ โดยรวมของแต่ละกลุ่ม ตามหลักของทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคม (Social Categories Theory) ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคลให้มากขึ้น และกระทำอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการศึกษาพบว่าสื่อบุคคลซึ่งเป็นสื่อที่คู่สามีภรรยาเปิดรับมากที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ในลักษณะของการสื่อสารที่ทั้งสองฝ่ายมีบทบาทเท่าเทียมกัน โดยการสื่อสารสองทาง แบบมีดุลยภาพ (Two-way symmetrical communication) ร่วมกับการส่งเสริมให้มีการพูดคุย สนทนา และใช้เวลาาร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวมากขึ้น

3. จากผลการศึกษาพบว่าคู่สามีภรรยาที่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำถึงต่ำมาก เป็นเพราะว่าปัจจุบันมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวในสื่อต่าง ๆ น้อยมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องนำเสนอสื่อและเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครอบครัวผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น และเน้นย้ำในจุดที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว เพื่อให้คู่สามีภรรยาได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติในเชิงบวกที่เอื้อต่อการตัดสินใจในครอบครัวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัวของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ปัญหายาเสพติด ซึ่งกล่าวกันโดยทั่วไปว่าเกราะป้องกันปัญหาเสพติดคือครอบครัว ดังนั้นสื่อมวลชนจึงควรมีบทบาทในการเน้นย้ำให้คู่สามีภรรยาทราบว่า ครอบครัวมีความสำคัญอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเสพติด และการร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัว ก็ถือได้ว่าเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งในการพัฒนาสถาบันครอบครัว

4. จากผลการศึกษาที่พบว่าคู่สามีภรรยาที่มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปอยู่ในระดับสูง และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการเพิ่มเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวผ่านสื่อต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดความถี่และความบ่อยครั้งในการถ่ายทอดข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว ความพร้อมทั้งสอดแทรกสาระที่เอื้อต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ในข่าวสารด้านอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ อาชีพ และรายได้ เนื้อหาดังกล่าวควรมีความทันสมัย และตรงกับความสนใจของคู่สามีภรรยาเพิ่มมากขึ้น

5. สำหรับแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารในครอบครัว ควรมีการเน้นที่การพัฒนาการสื่อสารระหว่างคู่สามีภรรยาและบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว โดยใช้กระบวนการสื่อสารมวลชน เช่น อาศัยสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นสาระเกี่ยวกับครอบครัวทางตรง เช่น การตอบปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว สารคดีที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว และเรื่องที่เป็นสาระเกี่ยวกับครอบครัวที่แฝงอยู่ในละคร ภาพยนตร์ บทเพลง เป็นต้น

6. ควรจัดให้มีการวางแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารครอบครัวที่ใช้กระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม เช่น การฝึกอบรมหรือสัมมนาครอบครัว ซึ่งเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นเจตคติให้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาการสื่อสารในครอบครัว ตลอดจนความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน ร่วมกับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการสื่อสารในระดับต่าง ๆ เช่น การสัมมนาก่อนสมรส การสัมมนาคู่สมรส การสัมมนาเลี้ยงดูลูกวัยต่าง ๆ จากทั้งองค์กรรัฐ องค์กรมูลนิธิเอกชน และฝ่ายบุคลากรของเอกชนบางแห่ง แม้ว่าวิธีนี้จะจัดกับคนได้จำนวนไม่มาก แต่มีประสิทธิภาพสูง และคนเหล่านี้ก็จะ เป็นต้นแบบและผู้ช่วยเหลือแนะนำกับบุคคลในครอบครัวของตนเอง และคนอื่นๆ ในสังคมต่อไป

7. เนื่องจากในปัจจุบันคู่สามีภรรยามีความเท่าเทียมกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับครอบครัว การพัฒนาตัวบุคคล จึงควรมุ่งเน้นไปยังผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญหรือบทบาทหลักในครอบครัวคือคู่สามีภรรยาซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยการสร้างจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบในการดูแลบุตรร่วมกันให้แก่ทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ส่วนในประเด็นเรื่องอำนาจการตัดสินใจของครอบครัวก็ไม่ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปรับเปลี่ยนแนวคิดที่สามีเป็นผู้ตัดสินใจหลักในครอบครัวมาเป็นคู่สามีภรรยาที่มีการตัดสินใจร่วมกัน (Syncretic)

8. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันครอบครัวไทยในสังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด ซึ่งแม้ว่าจะมีข้อดีหลายประการ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องในบางจุดเช่นเดียวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด ดังนั้นแนวทางการพัฒนาสถาบันครอบครัว จึงควรมีการส่งเสริมให้คู่สามีภรรยาผสมผสานเลือกเอาข้อดีของครอบครัวแบบเปิดและแบบปิดมาใช้เพื่อพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ และขจัดข้อด้อยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดและแบบปิดให้หมดไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทย ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ ยังไม่สามารถนำไปสรุปหรืออนุมาน (Generalization) ลักษณะหรือรูปแบบ การเปิดรับข่าวสารกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการใช้อ่านาจอในการตัดสินใจของสามีภรรยาที่เป็นประชากรไทยทั้งหมด แต่อาจนำไปอนุมานเพื่อเทียบเคียงกับกลุ่มประชากรที่มีปัจจัยทางประชากร สภาพแวดล้อมทางสังคม และเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ คือเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นจึงควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สามีภรรยาในต่างจังหวัด ที่อาจมีแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ต่างกัน และต่างกับคนในกรุงเทพมหานครด้วย

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร/รูปแบบการสื่อสารและการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยา ในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการสื่อสารในเขตเมืองและชนบทว่าสามารถแบ่งขอบเขตของรูปแบบการสื่อสารในเขตเมืองและชนบทว่าสามารถแบ่งขอบเขตของรูปแบบการสื่อสารออกจากกันได้หรือไม่หรือยังคงมีความซ้อนกันอยู่ทั้ง 3 รูปแบบ ในครอบครัวเดียวกัน

3. ผลจากการทดสอบแนวความคิดและทฤษฎีของต่างประเทศในงานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า คู่สามีภรรยาส่วนใหญ่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับบทบาทการตัดสินใจในลักษณะของการตัดสินใจร่วมกัน (Syncretic) แต่ผลการศึกษากลับพบว่า ผู้ที่เป็นสามีมีการตัดสินใจในกิจกรรมครอบครัวมากกว่าผู้ที่เป็นภรรยา ซึ่งเป็นการตัดสินใจในลักษณะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นใหญ่ (Autocratic) แสดงให้เห็นว่าแนวความคิดเรื่องรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและทฤษฎีของต่างประเทศ อาจไม่ใช่กรอบในการศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะของครอบครัวไทย จึงน่าที่จะมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบการสื่อสารและการตัดสินใจในครอบครัวของคู่สามีภรรยาไทย โดยผสมผสานแนวความคิดและทฤษฎีของต่างประเทศเข้ากับสภาพสังคมและลักษณะของครอบครัวไทย ซึ่งค่อนข้างจะมีรูปแบบที่เหลื่อมซ้อน ไม่ชัดเจนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง